

**ĐẠI HỌC THÁI NGUYÊN
TRƯỜNG ĐẠI HỌC NÔNG LÂM**

TẠ VIỆT DUYÊN

**ĐÁNH GIÁ HIỆU QUẢ VÀ ĐỊNH HƯỚNG SỬ DỤNG
ĐẤT NÔNG NGHIỆP ĐẾN NĂM 2020 CỦA THỊ XÃ
SÔNG CÔNG, TỈNH THÁI NGUYÊN**

**Chuyên ngành: Quản lý đất đai
Mã số : 62.85.01.03**

LUẬN VĂN THẠC SĨ KHOA HỌC NÔNG NGHIỆP

Thái Nguyên, năm 2013

LỜI CAM ĐOAN

Tôi xin cam đoan đây là công trình nghiên cứu do chính tôi thực hiện. Các số liệu sơ cấp và kết quả nghiên cứu trong luận án là trung thực và chưa được ai công bố trong bất cứ công trình nào khác.

Tác giả

LỜI CẢM ƠN

Trong suốt quá trình học tập và thực hiện đề tài, tôi đã nhận được sự giúp đỡ, những ý kiến đóng góp, chỉ bảo quý báu của thầy giáo, cô giáo khoa Tài nguyên và Môi trường, trường Đại học Nông Lâm Thái Nguyên.

Để có được kết quả nghiên cứu này, ngoài sự cố gắng và nỗ lực của bản thân, tôi còn nhận được sự hướng dẫn chu đáo, tận tình của TS. Phan Đình Bình là người hướng dẫn trực tiếp tôi trong suốt thời gian nghiên cứu đề tài và viết luận văn.

Tôi cũng nhận được sự giúp đỡ, tạo điều kiện của UBND thị xã Sông Công, phòng Kinh tế, phòng Thống kê, phòng Tài nguyên và Môi trường thị xã, các phòng ban và nhân dân các xã, phường của thị xã, các anh chị em và bạn bè đồng nghiệp, sự động viên, tạo mọi điều kiện về vật chất, tinh thần của gia đình và người thân.

Với tấm lòng biết ơn sâu sắc, tôi xin chân thành cảm ơn mọi sự giúp đỡ quý báu đó!

Tác giả luận văn

Mục lục

	Lời cam đoan	i
	Lời cảm ơn	ii
	Mục lục	iii
	Danh mục chữ viết tắt	v
	Danh mục bảng	vi
	Danh mục hình vẽ	vii
	Mở đầu	1
1.1	Đặt vấn đề	1
1.2	Mục đích nghiên cứu	2
1.3	Yêu cầu	3
	Chương 1: Tổng quan tài liệu	4
1.1	Đất nông nghiệp và vấn đề sử dụng đất nông nghiệp	4
1.1.1	Khái niệm về đất và đất nông nghiệp	4
1.1.2	Sự cần thiết phải đánh giá hiện trạng sử dụng đất	5
1.2	Đặc điểm đất nông nghiệp	6
1.3	Vai trò của đất nông nghiệp	7
1.4	Tình hình sử dụng đất nông nghiệp trên thế giới và Việt Nam	9
1.4.1	Tình hình sử dụng đất nông nghiệp trên thế giới	9
1.4.2	Tình hình sử dụng đất nông nghiệp ở Việt Nam	10
1.5	Sử dụng đất nông nghiệp theo quan điểm sinh thái và phát triển bền vững	12
1.6	Định hướng sử dụng đất nông nghiệp	15
1.7	Một số kết quả nghiên cứu về đánh giá sử dụng đất nông nghiệp bền vững ở Việt Nam	19
1.8	Tổng quan các vấn đề về đánh giá hiệu quả sử dụng đất	22
1.8.1	Khái niệm về hiệu quả	22
1.8.2	Hiệu quả sử dụng đất nông nghiệp	23
1.8.3	Các chỉ tiêu đánh giá hiệu quả sử dụng đất	25
	Chương 2: Nội dung và phương pháp nghiên cứu	28
2.1	Đối tượng, phạm vi nghiên cứu	28
2.2	Nội dung nghiên cứu	28

2.3	Phương pháp nghiên cứu	28
	Chương 3: Kết quả nghiên cứu và thảo luận	31
3.1	Điều kiện tự nhiên, kinh tế- xã hội của thị xã Sông Công	31
3.1.1	Điều kiện tự nhiên	31
3.1.2	Tình hình kinh tế - xã hội	35
3.1.3	Đánh giá chung về điều kiện tự nhiên, kinh tế - xã hội	41
3.2	Đánh giá hiện trạng sử dụng đất và tình hình quản lý đất đai của thị xã Sông Công	45
3.2.1	Hiện trạng sử dụng đất	45
3.2.2	Cơ sở hạ tầng, vật chất, dịch vụ phục vụ sản xuất nông nghiệp	47
3.2.3	Đặc điểm đất đai trên địa bàn thị xã	49
3.2.4	Biến động các loại đất qua các năm	51
3.2.5	Tình hình quản lý nhà nước về đất đai	52
3.3	Đánh giá hiệu quả sử dụng một số loại hình sử dụng đất sản xuất nông nghiệp chính trên địa bàn thị xã Sông Công	55
3.3.1	Xác định các loại hình sử dụng đất sản xuất nông nghiệp trên địa bàn thị xã	55
3.3.2	Đánh giá hiệu quả kinh tế các loại hình sử dụng đất	57
3.3.3	Đánh giá hiệu quả xã hội và hiệu quả môi trường của các LUT	59
3.4	Định hướng tổng quát cho việc sử dụng đất sản xuất nông nghiệp trên địa bàn thị xã Sông Công đến năm 2020	64
	Kết luận và đề nghị	70
1	Kết luận	70
2	Đề nghị	71
	Tài liệu tham khảo	73

DANH MỤC CHỮ VIẾT TẮT

STT	DẠNG VIẾT TẮT	DẠNG ĐẦY ĐỦ
1	CNH - HĐH	Công nghiệp hóa và hiện đại hóa
2	NNNT	Nông nghiệp nông thôn
3	LUT	Loại hình sử dụng đất
4	FAO	Food of Agriculture Organization of the United Nations (Tổ chức lương thực và nông nghiệp liên hợp quốc)
5	KT - XH	Kinh tế xã hội
6	TNMT	Tài nguyên môi trường
7	CN - TTCN	Công nghiệp và tiểu thủ công nghiệp
8	CN	Công nghiệp
9	NN	Nông nghiệp
10	HQKT	Hiệu quả kinh tế
11	HQXH	Hiệu quả xã hội
12	HQMT	Hiệu quả môi trường
13	TDMN	Trung du miền núi
14	NS	Năng suất
15	SP	Sản phẩm

DANH MỤC CÁC BẢNG

STT	TÊN BẢNG	TRANG
1.1	Hiện trạng sử dụng đất nông nghiệp của Việt Nam năm 2011	11
3.1	Hiện trạng sử dụng đất năm 2012 của thị xã Sông Công	46
3.2	Một số chỉ tiêu về sản phẩm nông nghiệp thị xã Sông Công qua các năm	48
3.3	Cơ sở vật chất phục vụ sản xuất nông nghiệp thị xã Sông Công năm 2012	48
3.4	Số liệu tổng hợp thổ nhưỡng thị xã Sông Công	50
3.5	Bảng biến động đất đai thị xã Sông Công qua các năm	51
3.6	Các loại hình sử dụng đất sản xuất nông nghiệp chính của thị xã Sông Công năm 2012	55
3.7	Diện tích, năng suất trung bình, sản lượng một số cây trồng năm 2012	56
3.8	Hiệu quả kinh tế của các loại hình sử dụng đất tính trên 1ha	57
3.9	Giá trị công lao động tính trên 1ha	58
3.10	Phân cấp các chỉ tiêu đánh giá hiệu quả xã hội và môi trường của các LUT trên địa bàn thị xã Sông Công	60
3.11	Hiệu quả xã hội và môi trường của các loại hình sử dụng đất	61

DANH MỤC HÌNH VẼ

STT	TÊN HÌNH	TRANG
1	Sự phát triển nông nghiệp bền vững	17
2	Quan điểm về hiệu quả sử dụng đất	24

MỞ ĐẦU

1.1. Đặt vấn đề

Ngay từ những lời đầu của Luật Đất đai 1993 đã khẳng định: “ Đất đai là nguồn tài nguyên quốc gia vô cùng quý giá....” [20]. Đất đai quyết định cho sự tồn tại và phát triển của xã hội loài người, được cố định về diện tích, không gian, vị trí địa lý. Vì vậy vai trò của đất đai đối với con người là không thể phủ nhận được.

Đất đai, đặc biệt là đất nông nghiệp có hạn về diện tích, có nguy cơ bị suy thoái dưới tác động của thiên nhiên và sự thiếu hiểu biết của con người trong quá trình hoạt động sản xuất. Khi xã hội phát triển, dân số tăng nhanh, quá trình đô thị hóa diễn ra mạnh, kéo theo những đòi hỏi ngày càng tăng về lương thực, thực phẩm, nhu cầu sinh hoạt, nhu cầu về đất sử dụng vào mục đích chuyên dùng . Điều này đã tạo nên áp lực ngày càng lớn đối với đất sản xuất nông nghiệp, làm cho quỹ đất nông nghiệp luôn có nguy cơ bị suy giảm diện tích, trong khi khả năng khai hoang đất mới và các loại đất khác chuyển sang đất nông nghiệp rất hạn chế. Đất sản xuất nông nghiệp không giống như các tài nguyên khác và là tài nguyên đặc biệt quý hiếm trong nông nghiệp đối với hầu hết các nước trên Thế giới. Trong quá trình sản xuất nông nghiệp, phần lớn các nông sản thu được đều phải thông qua đất. Sử dụng hợp lý đất đai trong nông nghiệp là vấn đề hết sức quan trọng không chỉ đối với hiện tại mà còn có ý nghĩa lâu dài trong tương lai, khi dân số ngày càng tăng mà quỹ đất càng giảm do quá trình công nghiệp hoá, đô thị hoá và kể cả do việc sử dụng đất bất hợp lý dẫn đến bị thoái hoá, mất khả năng trồng trọt. Đối với nước ta, diện tích đất canh tác bình quân đầu người rất thấp, vấn đề này lại càng phải được đặc biệt chú trọng và phải có chiến lược sử dụng đất đúng đắn, khoa học và hiệu quả.

Sản xuất nông nghiệp là một hoạt động có từ xa xưa của loài người và

hầu hết các nước trên thế giới đều phải xây dựng một nền kinh tế trên cơ sở phát triển nông nghiệp dựa vào khai thác tiềm năng của đất, lấy đó làm bàn đạp cho việc phát triển của các ngành khác. Vì vậy việc tổ chức sử dụng nguồn tài nguyên đất đai hợp lý, có hiệu quả là nhiệm vụ vô cùng quan trọng đảm bảo cho nông nghiệp phát triển bền vững, duy trì sức sản xuất của đất đai cho hiện tại và tương lai.

Trong những năm qua, hòa chung với công cuộc đổi mới và phát triển của cả nước, thị xã Sông Công - tỉnh Thái Nguyên đã và đang diễn ra quá trình công nghiệp hóa, hiện đại hóa mạnh mẽ, đời sống nhân dân được nâng cao, cơ sở hạ tầng ngày càng phát triển. Quy hoạch tổng thể phát triển kinh tế - xã hội của thị xã Sông Công đã nêu rõ mục tiêu, quan điểm và phương hướng phát triển. Trong đó xác định rõ hướng chuyển dịch cơ cấu kinh tế, đặc biệt là phát triển nền nông nghiệp bền vững dựa trên tiềm năng của đất nông nghiệp và việc ứng dụng khoa học kỹ thuật mới trong sản xuất.

Xuất phát từ thực tiễn đó, thị xã Sông Công cần tiến hành nghiên cứu tiềm năng đất dành cho nông nghiệp, định hướng cho người dân khai thác và sử dụng hợp lý, có hiệu quả đất nông nghiệp. Bên cạnh đó, cần đánh giá hiệu quả sử dụng đất nông nghiệp nhằm đề xuất hướng sử dụng đất và loại hình sử dụng đất thích hợp nhằm phát huy tối đa nguồn tài nguyên đất nông nghiệp sẵn có, tạo điều kiện phát triển kinh tế - xã hội cho thị xã. Trên cơ sở đó, tôi tiến hành nghiên cứu đề tài:

“Đánh giá hiệu quả và định hướng sử dụng đất sản xuất nông nghiệp đến năm 2020 của thị xã Sông Công - tỉnh Thái Nguyên”

1.2 Mục đích nghiên cứu

- Đánh giá hiện trạng sử dụng đất sản xuất nông nghiệp trên địa bàn thị xã Sông Công.
- Đánh giá hiệu quả và định hướng sử dụng đất sản xuất nông nghiệp trên địa bàn thị xã.